

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ASAF KOYUNU YETİŞTİREN İŞLETMELERİN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN VE YAPISAL
DURUMLARININ BELİRLENMESİ**

FURKAN ACAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zootekni Anabilim Dalı

Aralık-2023
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Furkan ACAR tarafından hazırlanan “ASAF KOYUNU YETİŞTİREN İŞLETMELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN VE YAPISAL DURUMLARININ BELİRLENMESİ” adlı tez çalışması 11/12/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Zootekni Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK

.....

Danışman

Prof. Dr. Ali KARABACAK

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Turan AKDAĞ

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer Faruk YÜKSEL
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Furkan ACAR

11/12/2023

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASAF KOYUNU YETİŞTİREN İŞLETMELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN VE YAPISAL DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Furkan ACAR

**Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Zootekni Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Ali KARABACAK

2023, 33 Sayfa

Jüri

**Danışman Prof. Dr. Ali KARABACAK
Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Turan AKDAĞ**

Bu çalışma, Asaf koyununun araştırılması ve 2022 yılı içerisinde, Türkiye’de Asaf koyunu yetiştiren işletmelerin sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla, İç Anadolu, Ege ve Marmara bölgesinde Konya, Ankara, Çankırı, Aksaray, Niğde, Afyonkarahisar, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, İzmir illerinde en az %80 oranında Asaf koyunu yetiştiren işletmelerde, toplam 182 baş Asaf koç ve 3370 baş Asaf koyun üzerinde, 15 ayrı işletmede yapılmıştır. Bu süreçte anket metodu kullanılarak, veriler somut bir biçimde ele alınmış olup, Asaf koyunun genel yapısı ve işletmelerin içerisinde buldukları ekonomik ve sosyolojik durum değerlendirilmiştir.

Türkiye’de yeni yetiştirilmeye başlanan Asaf koyunun; döl verimi incelemesinde, doğuran koyun başına doğan kuzu sayısının yıllık 1.52 olduğu, süt veriminin 180-240 gün laktasyon süresi boyunca ortalama 351 l’ye ulaştığı, sürü yönetiminin kolay olduğu, bakımları iyi yapıldığı sürece sağlık sorunu yaşamadıkları ve hastalıklara karşı dirençli oldukları, bölge ve iklim koşullarına tamamen uyum sağladıkları belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda işletme yapısı, işletmelerin gelir ve gider tabloları incelenmiş, bu inceleme ve araştırmalar sonucunda işletmelerin sürdürülebilir olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Asaf koyunu, döl verimi, işletme yapısı, koyun yetiştiriciliği, sürdürülebilirlik, süt verimi

ABSTRACT

MS THESIS

DETERMINATION OF THE SUSTAINABILITY AND STRUCTURAL CONDITIONS OF BUSINESSES RAISING ASAF SHEEP

Furkan ACAR

**THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF
SELÇUK UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN DEPARTMENT OF ANIMAL
SCIENCE**

Advisor: Prof. Dr. Ali KARABACAK

2023, Page: 33

Jury

**Prof. Dr. Ali KARABACAK
Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK
Assist Prof. Turan AKDAĞ**

This study was carried out in order to investigate the Asaf sheep and to evaluate the sustainability of the enterprises breeding Asaf sheep in Turkey in 2022, in the provinces of Konya, Ankara, Çankırı, Aksaray, Niğde, Afyonkarahisar, Balıkesir, Bursa, Çanakkale and İzmir in the Central Anatolia, Aegean and Marmara regions. It was carried out in 15 different enterprises, on a total of 182 heads of Asaf rams and 3370 heads of Asaf sheep, in enterprises that raise at least 80% Asaf sheep. In this process, by using the survey method, the data were handled in a concrete way, and the general structure of Asaf Bay and the economic and sociological situation of the enterprises were evaluated.

Asaf sheep, which has just started to be bred in Turkey; In the fertility analysis, it was determined that the average twinning rate was 1.52, milk yield reached an average of 351 liters during the lactation period of 180-240 days, herd management was easy, they did not have health problems as long as they were well cared for, they were resistant to diseases, and they fully adapted to the regional and climatic conditions. .

As a result of the study, the business structure, income and expense statements of the businesses were examined, and as a result of these examinations and research, it was determined that the businesses were sustainable.

Key Words: Asaf sheep, fertility, business structure, sheep breeding, sustainability, milk yield

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasına sağladığı katkılarından dolayı her aşamada yanımda olan, yardımlarını eksik etmeyen ve destek olan danışman hocam sayın Prof. Dr. Ali KARABACAK' a teşekkürlerimi sunarım. İstatistik verilerinin düzenlenmesi ve yorumlanmasında, yardım ve desteklerini esirgemeyen sayın Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Turan AKDAĞ hocalarıma minnetlerimi sunar, yine çalışmalarımda bana destek olan işletme sahiplerine ve özellikle Gökhan TALİPOĞLU' na teşekkür ederim.

Ayrıca, çalışmamın her safhasında yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili ACAR ailesine şükranlarımı sunarım.

Furkan ACAR
Konya, 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	2
2.1. Dünya’da ve Türkiye’de Hayvancılık ve Küçükbaş Hayvancılığa Bakış	3
2.2. Türkiye’de Çiğ Süt Üretimi.....	4
2.3. Asaf Koyunun Tarihsel Gelişimi ve Genel Özellikleri.....	4
3. MATERYAL ve YÖNTEM	5
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	6
4.1. Türkiye’de Asaf Koyun Yetiştiriciliği.....	6
4.1.1. İşletmelerin kuruluş amacı.....	6
4.1.2. İşletmelerin arazi varlığı.....	7
4.1.3. İşletme teşviği.....	7
4.1.4. İşletme faaliyet süresi ve koyun sayıları.....	7
4.1.5. İşletmelerin yapısal durum değerlendirmesi.....	8
4.1.6. İşletmelerde hayvan besleme, yem tüketimi ve canlı hayvan ağırlığı.....	8
4.1.7. Koyun başına yıllık süt verimi, laktasyon süresi, döl verimi ve sütün piyasaya arzı.....	8
4.1.8. İşletmelerdeki hayvan sağlığı.....	9
4.1.9. İşletmelerin sürdürülebilirliğindeki genel değerlendirmeler.....	9
4.2. Türkiye’de Asaf Koyun İşletmelerine Ait Toplam Gelir Gider Tabloları.....	10
4.2.1. İşletmelere ait gelir tabloları.....	10
4.2.2. İşletmelere ait gider tabloları.....	11
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	12
5.1. Sonuçlar.....	12
5.2. Öneriler.....	15
6. KAYNAKLAR	16
EKLER	17
ÖZGEÇMİŞ	25

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. Türkiye’de çiğ süt üretimi ve yıllara göre değişimi.....	4
Çizelge 2. Asaf koyun işletmelerinin kuruluş amacı.....	7
Çizelge 3. İşletmelerin arazi varlığı.....	8
Çizelge 4. İşletmelerin koyun varlığı.....	8
Çizelge 5. İşletmelerde çalışan personel sayısı.....	9
Çizelge 6. İşletmelerdeki yıllık ortalama süt verimi ve üretilen sütün piyasaya arzı.....	9
Çizelge 7. İşletmelere ait toplam gelir tablosu.....	11
Çizelge 8. İşletmelere ait toplam gider tablosu.....	12
Çizelge 9. İvesi, Sakız ve Kıvırcık koyun ırkları özellikleri.....	14
Çizelge 10. Asaf koyun ırkı özellikleri.....	14

1. GİRİŞ

Dünyanın varoluşundan günümüze kadar insanoğlunun varlığını sürdürebilmesi ve yaşam mücadelesini kazanabilmesi için, temel gıda ürünlerine ulaşımının sağlanması zorunlu olmuştur. Bu zorunluluk, önceleri insanları kendi yaşam mücadelesinde başarılı olabilmek amacıyla hayvancılığa yönlendirmiş ve hayvancılık temel uğraş alanı olarak ortaya çıkmıştır.

İlk zamanlarda tamamen kendi ihtiyaçlarına yönelik çalışma yapan insanoğlu, zamanla ihtiyacının fazlasını elde etmeye başlayınca, bu alanı ticari bir faaliyet alanı olarak görmüş, hayvancılığı ticari faaliyet olarak benimsemiştir. Türkiye’de de kendine yeterlilik ve gıda güvenliği göz önüne alındığında, hayvancılığa önemin artırılması kaçınılmaz olmuştur. Gün geçtikçe hayvancılığın artmasıyla beraber ticaret hacminin genişlemesi ve daha yüksek düzeyde verim elde edebilme çalışmaları hız kazanmıştır.

Yeni yapılan ıslah ve melezleme çalışmaları sonucu ortaya çıkan, süt ve et verimi yüksek hayvanlar, küçükbaş hayvancılığın hem süt, hem de et için yapılabilir, kazançlı bir ticari faaliyet alanı olabileceğini ortaya koymuştur. Buna örnek olarak Türkiye’de son yıllarda en popüler ırklardan olan Asaf koyunu hayvancılıktaki yerini almaya başlamıştır.

Asaf koyunu, İvesi ve Doğu Friz ırklarının melezlenmesi sonucu yüksek süt verimi elde etmek amacıyla İsrail’de geliştirilmiştir. Asaf koyunu sütçü bir ırk olarak kabul görmüştür.

Bu çalışmayla amaçlanan; Türkiye’de Asaf koyun işletmelerinin yapısal durumunu ortaya koymak, ekonomik verimliliğini tespit etmek ve bu işletmelerin sürdürülebilirliğini araştırmaktır. Ülkemizde yeni olması nedeniyle Asaf koyunu hakkında yeterince bilgi ve araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışmayla girişimcilere ve hayvancılık ile ilgili araştırmacılara kılavuz olmak ve Asaf koyununun Türkiye’de ki durumunu ve gelecekte olabileceği konumu göstermek hedeflenmiştir.

Yapılan çalışma ile Türkiye’de faaliyet gösteren 15 adet Asaf koyun işletmesiyle görüşmeler ve anketler yapılmış olup, Asaf koyunu yetiştiren işletmelerin sürdürülebilirliğinin ve yapısal durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Türkiye’ de Asaf koyunu ve Asaf koyun yetiştiren işletmelerle ilgili yeterince çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma süresi boyunca bulunan, çalışmayı destekleyici kaynaklar aşağıda sıralanmıştır.

Asaf süt koyunu, Awassi ve Doğu Friesian ırklarının melezlenmesi sonucu 1950’ler ve 1960’larda İsrail’de geliştirilmiştir (Pollot and Gootwine, 2004).

Asıl anavatanı ve yayılma alanı Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan Mezopotamya bölgesi olan İvesi koyunları, Türkiye’de Gaziantep, Hatay illerinde, daha çok Suriye sınır boyunca alçak ve çöl karakteri gösteren kurak ovalarda yetiştirilir. Türkiye koyun popülasyonunun %3-4’ünü oluşturur. İvesi ırkının en önemli özelliklerinden biri yetiştirildiği bölgelerdeki sıcak ve kurak iklim koşulları ile yetersiz besleme koşullarına çok iyi uyabilmesidir. İvesi ırkının önemli sayılabilecek diğer bir özelliği de tanınmış birçok sütçü koyun ırkının aksine büyük sürüler halinde yetiştirilebilmesidir (Uzun, 2008).

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin geleneksel yetiştirme yöntemlerinden kurtarılarak, daha modern yöntemlerle yapılabilmesi sağlanmalıdır. Bunun için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ortaklaşa eğitim seminerleri düzenleyerek yetiştiriciler bilinçlendirmelidir. Koyunculuga verilmekte olan destek ve teşviklerin üreticilerin ihtiyacı olduğu zaman ve şartlarda verilmemesi üretimde sürdürülebilirliği engellemektedir. Koyunculuk sektöründeki destek ve teşvikler artırılmalıdır (Arıtunca ve Karabacak, 2020).

Asaf ırkının kökeni 1955 yılında İsrail’de, hayvancılık ve tarımda referans olan ARO’nun (Tarımsal Araştırma Örgütü) enstitülerinden biri olan Volcani Merkezi’nde bulunmaktadır (Anonymous, 2023a).

Asaf, Yerel iklimlere iyi adapte olmuş, çok dayanıklı ve güçlü bir ırktır. Bu ırk, diğer bazı ülkelerde de başarı olarak yetiştirilmektedir. İsraili koyun yetiştiricilerinin çoğu bu hayvanları süt üretimi için kullanmaktadır, yarı kapsamlıdan kapsamlıya kadar yönetim sistemlerine iyi adapte olmuştur (Anonymous, 2023b).

2.1. Dünya’da ve Türkiye’de Hayvancılık ve Küçükbaş Hayvancılığa Bakış

Dünya genelinde vazgeçilmez gıda olan hayvansal ürünler arasında yumurta, et ve süt bulunmaktadır. Temel gıda ihtiyaçlarından olan hayvansal ürünlerinin elde edilebilmesi için, kurulacak işletmelerin yatırım giderleri yüksektir ve bu nedenle tüm ülkeler gıdaya erişim, gıda güvenliği konusunda teşvik ve destekler vermektedir. Özellikle son yıllarda yaşadığımız girdi maliyetlerinin yüksek olması bu anlamda üreticiyi zorlamaktadır. Tüm olumsuz gelişmelere rağmen, istihdamdaki azalma, işsizlik ve tarım sektörü çalışanlarının, bildiği en iyi iş olma ve üretmeye yönelik tutumu, devlet destek ve teşvikleri, hayvancılığı sürdürülebilir halde tutmaya çalışmaktadır. Sektör içinde faaliyette bulunanların kısa vadede geri dönüşümden ziyade, uzun vadeli geri dönüşümün beklentisi içinde oldukları görülmüştür ve gelecekte de hayvancılığın iyi bir yatırım aracı olacağı tahmin edilmektedir.

Tüm Dünyada hayvancılık sektöründe küçükbaş hayvancılığın yapılmasının ana nedeni, et ve süt üretimi yapmaktır. Ancak içinde bulunduğumuz son 50 yıllık süreçte ıslah ve melezleme çalışmalarının yoğun olarak yapılması ve küçükbaş hayvancılıkta süt veriminin artırılması; ayrıca küçükbaş süt ve süt ürünlerine olan ilginin artmasıyla küçükbaş hayvancılık, sadece et üretimi değil, süt üretimi için de tercih edilmeye başlanmıştır.

Türkiye’de genel anlamda hayvancılığın durumu değerlendirildiğinde iyi durumda olduğu söylenebilir. Bölgesel farklılıklar olsa da, genelde kurak iklim koşulları, zayıf otlaklar, üretici bilincinin az olması, hayvanlara bakım ve beslenmenin iyi yapılamaması gibi sebeplerle büyükbaş üretiminin yanında küçükbaş hayvancılık da ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de koyun varlığının çoğunluğunu yerli ırklar oluşturmaktadır; bu ırlardan oluşan işletmelerde bakım ve besleme şartlarının yeterli olduğu söylenemez.

2.2. Türkiye’de Çiğ Süt Üretimi

Temel gıda kaynaklarından olan süt ve süt ürünleri, insanoğlunun bedensel ve ruhsal gelişimi için gereklilik arz etmektedir.

Çizelge 1. Türkiye’de çiğ süt üretimi ve yıllara göre değişimi

	2021	2022	(Ton) Değişim (%)
Toplam	23 200 306	21 563 492	-7,1
İnek	21 370 116	19 912 135	-6,8
Manda	63 643	43 589	-31,5
Koyun	1 143 762	1 067 342	-6,7
Keçi	622 785	540 426	-13,2

Kaynak: Anonim, 2023

Türkiye’deki hayvan sayısı ele alındığında üretimin daha yüksek seviyede olabileceği görülmekle beraber, Türkiye’nin coğrafi durumu ve yetiştiricilerin geleneksel anlamda hayvancılık yapmaları, bu konunun geliştirilmeye ihtiyaç duyulduğunu ortaya çıkarmaktadır. Çizelge 1’den anlaşılacağı üzere üretimdeki değişim bu yıllar arasında negatiftir. Üretim değişimini pozitif çevirmek, aynı zamanda nüfus artışına paralel olarak üretim arzını artırmak bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

2.3. Asaf Koyunun Tarihsel Gelişimi ve Genel Özellikleri

Asaf koyunları, fizyolojik olarak kulakları büyük, uzun ve geniş olup yanlara doğru düşer. Geniş ve derin gövde yapısına sahiptir, ayrıca iri yapılıdır. Genelde beyaz renkli olmakla beraber, bazılarının baş kısmında veya bölgesel olarak sarılıklar görülebilir. Memeler iyi yerleşmiş, simetrik görünümlüdür. Boyun kısımları uzun, güçlü, kash ve yapılıdır. Toynaklar serttir (Anonymous, 2023a).

Yapısal olarak beslenme ve bakımları iyi yapıldığında, hastalıklara karşı dirençlidir. Sürü yönetimine uygundur. Aktif ve uysal ırk olduğu için kolayca idare edilebilir. Süt verimi laktasyon sürecinde 350-400 l’yi bulur. Dişilerin ergin ağırlığı genellikle 60-80 kg olup, erkeklerin ergin ağırlıkları 80-110 kg arasında değişmektedir (Anonymous, 2023a).

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın materyalini, Türkiye’de bulunan İç Anadolu, Ege ve Marmara bölgesinde (Konya 3, Ankara 1, Çankırı 1, Aksaray 2, Niğde 2, Afyonkarahisar 1, Bursa 1, Balıkesir 1, Çanakkale 2, İzmir 1 illerinde olmak üzere) 15 ayrı Asaf koyun işletmesinde 182’i erkek, 3370’ide dişi olmak üzere toplam 3552 baş Asaf koyun üzerinde yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Çalışmayı destekleyici materyal olarak bu işletmelerde yapılan karşılıklı görüşmeler ve anketler kullanılmıştır. Bu anketler tez ekinde verilmiştir. Çalışma 2022 yılını kapsayan bir çalışmadır.

Bu çalışma, Türkiye genelinde yapılan bir çalışma olması nedeniyle bölgesel ve iklimsel farklılıkların hayvanlar üzerindeki etkisinin ortaya konulabilmesi ve yetiştiriciliği yeni olan Asaf ırkının Türkiye koşullarına uyumunun ölçülebilmesi amacıyla Asaf koyunu yetiştiriciliğinin olduğu bölgelerde yapılmıştır. Çalışma esnasında işletmelere bizzat gidilerek, bölgelerdeki koşullar, işletmenin genel yapısı ve hayvanların durumları izlenmiştir. Elde edilen süt ve süt ürünlerinin, satış ve pazarlama ile ilgili çalışma yöntemleri gözlemlenmiştir.

Yapılan anketlerle işletmelerin kurulma sebebi ve faaliyet süresi, işletmelerin yapısal durumları, hayvanlara ait genel bilgiler, eğitim durumu ve Asaf yetiştiriciliğinin önerilip önerilmeyeceği hususunda genel bilgiler çıkartılmıştır. İşletmelerle yapılan görüşmelerde işletmelere ait genel gelir gider tabloları, elde edilen ürün miktarları, görünmeyen giderleri, tablolar halinde çıkartılmış ve işletmelerin sürdürülebilirliğine yönelik veri ve sonuçlar, bilgisayarda MİNİTAB ve SPSS istatistik programları kullanılarak değerlendirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. Türkiye’de Asaf Koyun Yetiştiriciliği

Türkiye’de yapılan görüşme ve araştırmalar neticesinde ortaya çıkan sonuçları ele aldığımız zaman, Türkiye’de Asaf koyunu işletmelerin bireysel ya da büyük işletme tarzında olduğu gibi, tamamen amatör ve kendi adına ihtiyacı karşılamak üzere yapıldığı da sonuç olarak bulunmuştur.

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de, ticari anlamda küçükbaş hayvancılığın artmasıyla hem süt veriminde hem de et veriminde getirisi yüksek ırklara doğru yönelme ve çalışmalar artmıştır. Bilinçli hayvancılıkta ticari getirinin yükseltilmesi yönünde faaliyet alanı genişlemiştir. Türkiye’de mevcut hayvan ırkları genellikle geleneksel bakım ve besleme yöntemi ile yetiştirilmektedir. Ancak yerli ırklarda, besleme ve bakım şartları iyileştirilse dahi, ıslah edilen ırklar seviyesinde süt alınamayacağı düşüncesinin üreticilerde hakim olduğu gözlemlenmiştir.

Asaf koyunu yetiştiren illerde bulunan 15 ayrı işletmeye yöneltilen sorular doğrultusunda veriler alınmış olup, analiz edilmiştir. Bu bulgularla ortaya aşağıdaki sonuçlar çıkmıştır.

4.1.1. İşletmelerin kuruluş amacı

Koyun işletmelerinin büyük çoğunluğu Çizelge 2’de görüldüğü gibi, işletme kuruluş amacının, tamamen ekonomik kazanç olduğu görülmektedir. Bir kısmı iş sahibi olmak, kendi işini yapmak üzere seçmiş, iki işletme ise yaptığı araştırmalar neticesinde işletmesini kurmuştur.

Çizelge 2. Asaf koyun işletmelerinin kuruluş amacı

İşletme Kurma Sebebi	İşletme Sayısı
Yaptığım Araştırmalar	2
İş Sahibi Olmak	4
Tamamen Ekonomik Kazanç	9

4.1.2. İşletmelerin arazi varlığı

Araştırmaya konu olan işletmelerden 7 tanesi kendi arazisinde işe başlamaya karar vermişken, 7 işletme, bulunduğu araziye satın almış olup, 1 işletme ise araziyi kiralarak Asaf koyun işletmesini kurmuştur.

Ayrıca işletmelerin ortalama genel arazi miktarı 3000-7000 metrekare olup, kapalı alan miktarı ise 251-2000 metrekare arasında olduğu bulunmuştur.

Çizelge 3. İşletmelerin arazi varlığı

İşletmelerdeki Toplam Arazi miktarı (m ²)	İşleme Sayısı
0-1000	2
1001-5000	5
5001 ve üzeri	8

4.1.3 İşletme teşviği

Asaf koyun işletmeleriyle yapılan görüşmelerde 4 işletme yapı ve personel teşviği aldığını belirtmiş olup, rakamsal değer vermemiştir. Diğer işletmeler ise teşvik almadan kendi öz sermayeleriyle faaliyetlerine başlayıp sürdürdüklerini bildirmişlerdir.

4.1.4 İşletme faaliyet süresi ve koyun sayıları

Yapılan anket sonucunda, üç işletmenin 6 yıldır faaliyet gösterdiğini, geriye kalan 12 işletmenin ise 1-5 yıl arasında faaliyetlerini sürdürdükleri belirlenmiştir.

İşletmelere ait koyun sayıları ise Çizelge 4’de aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4. İşletmelerin koyun varlığı

Koyun sayısı (baş)	İşleme Sayısı
1-100	6
101-300	6
301 ve üzeri	3

15 işletmenin 6 tanesinde koyun sayısı 1-100 arasında, yine 6 tanesinde 101-300 arasında olup 3 işletmede koyun sayısı 300 başın üzerindedir

4.1.5. İşletmelerin yapısal durum değerlendirmesi

Yapılan anketler neticesinde işletmelerde çalışan personel sayıları, Çizelge 5’de verilmiştir. Çalışanların niteliği ve sayısı incelendiğinde genel olarak aile işletmeleri olduğu görülmüştür. İşletmelerin 9 tanesinde çalışan sayısı 3 ve daha az, 5 işletmede 4-10 arasındadır. 1 işletme ise 10 kişiden daha fazla kişi çalıştırmaktadır.

Çizelge 5. İşletmelerde çalışan personel sayısı

İşletmelerde Çalışan Sayısı (adet)	İşleme Sayısı
1-3	9
4-10	5
11 ve üzeri	1

4.1.6. İşletmelerde hayvan besleme, yem tüketimi ve canlı hayvan ağırlığı

Tüm işletmelerde yapılan anketler sonucunda işletmelerin büyük çoğunluğu hazır yem kullanmakta iken bir kısmı, hazır yem ile birlikte mera kullanmaktadır.

İşletme sahipleriyle yapılan anketler sonucunda tüm işletme sahipleri, ‘işletmenizdeki hayvan başı yıllık yem tüketimi nedir’ sorusuna ‘751 kg ve üzeri’ seçeneğini işaretlemiş ve ‘işletmenizdeki hayvan başı ortalama canlı ağırlık kaç kg’dır’, sorusuna ise ‘51 kg ve üzeridir’ cevabını vermişlerdir.

İşletmeler içerisinde yapılan, bizzat görüşmeler ve araştırmalar neticesinde Asaf koyunlarının ortalama kilolarının 60-80 kg aralığında olduğu görülmüştür.

4.1.7. Koyun başına yıllık süt verimi, laktasyon süresi, döl verimi ve sütün piyasaya arzı

Çizelge 6. İşletmelerdeki yıllık ortalama süt verimi ve üretilen sütün piyasaya arzı

Hayvan Başı Yıllık Süt Verimi (l)	İşleme Sayısı
0-250	0
251-350	6
351 ve üzeri	9
Ürün Çeşidi	
Çiğ Süt Olarak	4
Pastörize Süt Olarak	3
Süt Ürünü Olarak	8

Laktasyon süresi 7 işletmede 151-200 gün olarak belirtilmiş olup, 8 işletmede ise 201 gün ve üzeri olarak belirtilmiştir. Sonuçlar ele alındığı ve bizzat görüşmeler yapıldığında ortalama laktasyon süresi 180-240 gün arasında olduğu görülmüştür.

İşletme sahipleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, üreticiler elde ettiği sütleri, süt ürünü olarak satışa çıkarmayı tercih etmektedir. Süt ürünü olarak satış yapıldığında kar oranı daha yüksek olmaktadır. Ayrıca küçük işletmelerde üretilen ürünlerin pazarlama ve satışının kendi bölgesi içerisinde kalması, işletme açısından sıkıntı yaratmaktadır.

Aynı zamanda işletme anketlerine göre, doğuran koyun başına doğan kuzu sayısının yıllık ortalama 1,52 olduğu tespit edilmiştir.

4.1.8. İşletmelerdeki hayvan sağlığı

Anket sonuçlarına göre, Asaf koyun ırkının kolay bir şekilde hastalanmadığı, nadiren hastalık geçirdiği, işletmedeki toplam hayvanların yılda %1-5 arasında hastalanma oranının bulunduğu gözlemlenmiştir.

Ayrıca işletmelerde yapılan anket sonuçlarına göre doğum sonrası ölen kuzu oranı %10'u geçmemektedir.

4.1.9. İşletmelerin sürdürülebilirliğindeki genel değerlendirmeler

İşletmelerdeki giderin büyük bir kısmını yem oluştururken, 6 işletmenin yem ve hammadde üretimi yaptığı, 8 işletmenin ise hammadde ve yem ihtiyacını dışarıdan temin ettiğini, 1 işletmenin ise kısmen üretim yaptığı belirlenmiştir. Genel anlamda işletmelerin çoğunluğunun kendi yem ve hammaddesini üretmedikleri görülmüştür.

İşletmelere sorulan'' Asaf koyun hakkında bilgi aldınız mı?'' sorusuna;

İşletmelerin bir kısmı, kendi imkanları ile yurt içi ve yurt dışında bilgi aldığını belirtirken, bir kısmının ise yeterince bilgiye ulaşamadığı cevabını vermiştir. Bu durum Asaf koyunu hakkındaki kaynak, araştırma ve doküman eksikliğini ortaya koymuştur.

İşletmelerde veteriner hizmetinin hangi yöntemle sağlandığı sorusuna; ihtiyaç durumunda dışarıdan destek alındığı, büyük işletmelerde ise sürekli veteriner hekim çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

İşletmelerce damızlık vasfı taşımayan 4 aylık ve üzeri kuzuların, gelir elde etmek amacıyla satışlarının yapıldığını, işletmelerin ihtiyaçları için İl/İlçe Tarım Müdürlüklerince zaman zaman teknik destek alındığı belirtilmiştir. Görüşme yapılan işletmelerde en büyük sıkıntının ekonomik ve psikolojik sıkıntılar olduğu dile getirilmiş

olup bu işletmelerin büyük çoğunluğu, Asaf koyunculunun ileriye yönelik kazançlı bir faaliyet alanı olarak yapılabilirliğini önermiştir.

4.2. Türkiye’de, Asaf Koyun İşletmelerine Ait Toplam Gelir Gider Tabloları

Türkiye’de Asaf ırkının varlığının genel olarak 2016 yılı sonundan itibaren başladığı, ithalatçı firmalardan öğrenilmiştir. Özellikle Asaf koyunun süt üretiminde yetiştirilmesi, tesis maliyetlerini artırmaktadır. Kapalı ya da açık olarak yapılan hayvan yetiştiriciliğinde giderlerin çoğunu yem oluşturmaktadır.

İşletmelerle yapılan görüşmelerde önemli bir gelir kaynağı olan yapağı ve gübre geliri çok fazla dikkate alınan bir gelir kaynağı olarak görülmediği gözlemlenmiştir. Özellikle 200 baş hayvan sayısı gibi küçük işletmelerde elde edilen gübrenin kendi arazilerinde kullandıkları tespit edilmiştir.

4.2.1. İşletmelere ait gelir tabloları

Tüm işletmelerde ilk dört ayını tamamlayıp, et hayvancılığı maksadıyla, kasaplık hayvan satışından elde edilen canlı hayvan satışları 19.505.000 TL olmuştur. Damızlık hayvan özelliğini taşıyan, dört ayını tamamlamış olan ve işletmeye eklenen damızlık hayvan geliri ise 3.019.000 TL’dir. Üreticiler ile yapılan görüşmelerde süt gelirinin, işletme giderlerinin tamamını karşıladığı ve canlı hayvan gelirinin ise işletmeye kar olarak kaldığı dile getirilmiştir. Yapılan çalışma ve anketlerde 15 ayrı işletmede 2022 yılı toplam gelir içerisinde 22.524.000 TL canlı hayvan ve 20.011.100 TL süt geliri olmak üzere 42.535.100 TL toplam gelir elde edilmiştir. Veriler Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. İşletmelere ait toplam gelir tablosu

Gelir Türü	Gelir Miktarı (TL)	Gelir İçerisindeki Payı
Canlı Hayvan Satışları	19.505.000	% 45.9
İşletmeye Dahil Edilen	3.019.000	% 7.1
Damızlık Hayvan Geliri		
Süt ve Süt Ürünleri Geliri	20.011.100	% 47
Gelir Toplam	42.535.100	

İşletmelerde elde edilen kuzuların içerisinde damızlık niteliği taşıyan hayvanlardan %7 lik bir kısmı işletme hayvan sayısına dahil edilmiştir. İşletmelerde yapılan görüşmelerde, görüşme yapıldığı döneme ait ciddi bir yapağı ve gübre geliri olmamakla beraber bir işletme 4000 TL gübre satışı beyan etmiş, bir işletme ise 3000 TL yapağı satışı beyan etmiştir. Ayrıca işletmelerden 3 tanesi küçük oranda da olsa tesis desteği aldığını beyan etmiş ve rakamsal değer ifade edilmemiştir.

4.2.2. İşletmelere ait gider tabloları

Çizelge 8. İşletmelere ait toplam gider tablosu

Gider Türü	Gider Miktarı (TL)	Gider İçerisindeki Oran
Yem	11.909.130	% 50.75
Personel	6.552.000	% 27.75
Sağlık	311.500	% 1.50
Diğer	4.693.157	% 20
Gider Toplam	23.465.787	

İşletmelerde personellerin aile işletmesinde çalışması veya endüstriyel anlamda çalışan işletme olması, gider kalemlerinde farklılıklar göstermektedir.

Gider kalemleri içinde bulunan personel giderleri ve sağlık giderleri toplamının %25' i oranında elektrik, su, ısıtma, akaryakıt, bakım ve onarım gibi işletme genel giderleri hesaplanmıştır. Ayrıca bazı işletmeler ot, saman, yonca gibi elde edilebilir yiyecekleri, genel giderleri düşürmek amacıyla kısmi olarak kendi arazilerinde ürettikleri görülmüştür. Çizelge 8'de görüldüğü üzere işletmelerdeki giderin büyük çoğunluğunu yem oluştururken, önemli bir miktarının ise personel giderleri oluşturmaktadır. Sağlık yönünden çok fazla sorun yaşamayan Asaf koyun ırkının hastalık ve tedavi giderlerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Türkiye’de varlığı 2016 yılı sonundan itibaren başlayan Asaf koyun işletmeciliği ile ilgili 15 ayrı işletmede yapılan görüşme ve anket sonuçları neticesinde elde edilen sonuçlar aşağıda çıkartılmıştır.

1. Türkiye’de henüz yeni olmasına rağmen işletmelerden alınan veriler üzerinden değerlendirilmeleri esas tutulmuştur. Yetiştiriciler bir işletmede ortalama 6 baş ile 1480 baş koyun arasındaki hayvan sayısı ile faaliyet alanında çalışmaktadırlar. Asaf koyun yetiştiriciliğini tüm işletmelerin ticari faaliyet alanı olarak benimsediği, tüm yetiştiricilerin ortak beklentisi ise ileriye yönelik olarak yüksek karlılıktır.
2. Yapılan araştırmalardan yola çıkarak, yüksek süt verimi ve et verimi, iklime ve ortama uyum sağlama özelliği, uysal ve sürü yönetimine uygun olan bu koyun ırkının, küçük aile işletmelerinde bile yapılabileceği görülmüştür.
3. Yapılan görüşmelerde bu ırkın gerçekten bir süt ırkı olarak benimsendiği; ancak süt koyunculunun daha deneyimli, bilgili ve yetiştirilmiş elemanla yapılabileceği görüşlerinin hakim olduğu görülmüştür.
4. Süt koyunculunun yatırım maliyetinin, et koyunculundan daha fazla olduğunu, bu nedenle süt koyunculunda, süt sağım ve süt işleme tesis ve demirbaşları için verilen bütçenin daha fazla hayvan alımına yönlenebileceği görülmüş, süt koyunculugu maliyetleri olumsuz sonuç olarak tespit edilmiştir. Tesis, ekipman ve demirbaşların tamamen devlet desteğiyle sağlanması durumunda işletmeler için olumlu sonuç elde edileceği görülmüştür.
5. Gelir gider tabloları ve işletmecilerin beyanlarına göre, hayvan satın alma bedellerini hayvan başına elde edilen süt ve kuzu satışlarıyla 3 yıl içerisinde işletmenin amorti edeceği yine 5-6 yıl sonunda süt ve kuzu satışından işletme kurulum maliyetlerini karşılayacağı belirlenmiştir.
6. Genel anlamda işletme giderlerini bölgesel farklılıklar olmakla beraber litre başına 15-17 TL arasında süt satışından sağlandığı, kasaplık kuzu ve damızlık satışının genelde işletmeye kar olarak kaldığı tespit edilmiştir.

7. Çizelge 9 ve 10'da verildiği üzere Türkiye'deki yaygın ırklar ile Asaf ırkının karşılaştırılması yapılmıştır. Çizelgelerden de görüldüğü gibi süt verimi, laktasyon süresi ve döl verimi konularında özellikle üstün bir ırk olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 9. İvesi, Sakız ve Kıvırcık koyun ırkları özellikleri

Koyun Irkı	Canlı Ağırlık/kg	Yapağı/kg	Laktasyon/gün	Süt Verimi/l	DKDK Sayısı
İvesi	35-40	1.5-2.0	180-210	100-300	1.05-1.10
Sakız	35-40	1.6-2.0	150-180	120-300	1.70-2.30
Kıvırcık	30-40	1.3-1.7	150-180	60-90	1.10-1.20

Kaynak: Uzun, 2008

Çizelge 10. Asaf koyun ırkı özellikleri (işletmelerden elde edilen ortalama veriler)

Koyun Irkı	Canlı Ağırlık/kg	Yapağı/kg	Laktasyon/gün	Süt Verimi/l	DKDK Sayısı
Asaf	60-80	2.0-3.0	180-240	300-400	1.52

Asaf koyun ırkının et ve süt veriminde yüksek seviyede olması, geleneksel ırklara göre daha avantajlı olduğunu ortaya koymaktadır. Geleneksel ırklarda 120-300 l/yıl olan süt verimi elbette geleneksel besleme ve bakım yöntemleri dışına çıkıldığında artırılabilir. Ancak Asaf ırkının et veriminin yüksek olması avantajdır.

Asaf koyun ırkının yerli ırklara göre daha verimli olduğu gözlemlenmektedir. İşletmelerle yapılan anket sonuçlarına göre Asaf koyun işletmeciliğinin tavsiye edilebilir sektör olduğu belirlenmiştir.

Asaf koyunlarında laktasyon süreleri bazı ülkelerde uzatılıp kısaltılabildiği, sütün karlı olduğu dönemlerde, laktasyon süresinin uzatılabileceği, etin karlı olduğu dönemlerde, laktasyon süresinin 180-200 gün arasında tutulduğu, hatta bazı işletmelerde uzun laktasyon süreleriyle yıllık süt veriminin hayvan başına 1000-1200 l'ye kadar çıktığı bilinmektedir.

Türkiye koşullarında yetiştirilen Asaf koyunlarda iyi bir besleme, bakım ve Ar-ge çalışmaları ile İspanya ölçekli üretime yetişebilmek mümkündür.

8. Bu hayvancılık ile ilgili olarak analiz ve görüşmeler sonucunda Türkiye'nin olumsuz tarafları; girdi maliyetlerinin yüksek olması, köyden kente göç, piyasa koşulları, hijyenik şartlar, sektörle ilgili isteksizlik ve tarım nüfusundaki yaşlanma olduğu belirlenmiştir.

9. Asaf koyun işletmeciliğinin dezavantajlı olan yönü ise süt ırkı olarak benimsenmiş olsa da süt koyunculunun daha deneyimli, bilgili ve yetişmiş elemana ihtiyaç

duyduğu, saf ırk koyun fiyatlarının 400-500€, koçların ise 1000-1200€ olması nedeniyle tedarik fiyatının yüksek olması olumsuzluk olarak tespit edilmiştir.

10. Görüşülen 15 işletmeden alınan sonuçlarda işletmenin, yem fiyatlarının değişken ve sürekli artış eğiliminde olduğu dile getirilmiş ve bu durum işletmeleri mali açıdan sıkıntıya sokmuştur.

11. Elde edilen süt ve süt ürünlerinin herhangi bir pazar sorunu olmadan işletmeler tarafından, bir kısım küçük işletmelerin sadece mahalli bölgelerde kalması söz konusu olmasına rağmen, pazarlama ve satış konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamadıkları gözlemlenmiştir. Ancak pazardaki fiyat belirleme oranlarının bölgesel farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

12. Döl verimi, 15 ayrı işletmede toplam 182 baş koç, 3370 baş koyun üzerinde yapılan çalışmalarda toplam gebe kalma oranı %80 olup işletmelerde 2696 baş koyun gebe kalmış olup, 4124 kuzu elde edilmiştir. Doğuran koyun başına doğan kuzu sayısının yıllık ortalama 1.52 olduğu görülmüştür.

13. Yapılan görüşmeler sonucu alınan rakamlar üzerinden yola çıkıldığında toplam 3370 baş Asaf koyunun, koyun başına ortalama yılda 351 l süt verdiği tespit edilmiştir. Bu ortalama, koyun yetiştiriciliğinin ıslah edilmiş ırklarla yapıp, iyi bakım ve besleme koşullarında koyun yetiştiriciliği için iyi bir sonuçtur. Yerli ırklarda ya da diğer ırklarda bu sonuçlar bulunsa dahi, et veriminde yüksek olması avantajıyla da Asaf koyununun tercih edildiği belirlenmiştir.

14. Türkiye’de Asaf koyun ırkının, ıslah çalışmalarının yavaş olması, yeterince bilgiye sahip olunamaması, işletmeciler tarafından dile getirilmiş ve genel bilgi eksikliği olduğu sonucu bulunmuştur.

15. Genel gelir-gider tabloları incelendiğinde, işletmelerin karlılığı her koyun başına yıllık ortalama 5000 TL ile 6000 TL net kar olduğu, küçük işletmelerde (200 baş ve aşağı hayvan sayısı olan işletmelerde) hayvan başına 4000 TL ile 5000 TL karlılık sağladığı tespit edilmiştir.

Türkiye genelindeki araştırmalar kapsamında genel olarak yapılan anketler, mali tablolar ve işletmecilerin görüşleri doğrultusundan hareket edilerek, elde edilen verilerle, özellikle süt ve et veriminin yüksek olması, aynı zamanda hastalıklara karşı direncinin yüksek olması ve sürü yönetimine uygun olması, Türkiye’de Asaf koyun işletmeciliğinin sürdürülebilir olduğu sonucunu çıkarmıştır.

5.2. Öneriler

1. Tüm işletmelerin ortak temennisi, İspanya örneğindeki Asaf Espana Birliği gibi ulusal bir birlik kurulması ve birlik tarafından devlet destekli Ar-ge çalışmalarının yürütülmesi, işletmelere gerekli bilgi desteğinin sağlanması ve damızlık hayvan üretiminin kontrolsüz yapılmasının önüne geçilmesi, ırkın takibinin yapılması, Asaf ırkına yönelik tüm faaliyetlerin devamlı olarak birlikçe yürütülmesidir.
2. Asaf koyun üretiminde, genel eğilimin süt koyuncululuğu olduğu görülmektedir. Çıkan sonuçlarda da görüldüğü gibi süt koyuncululuğunda bina, tesis maliyetlerinin ve hayvan başı birim fiyatının yüksek olması, üreticileri maddi olarak zorlamaktadır. Bu nedenle bina ve tesis ayrıca hayvan başına desteklerin artırılmasının Asaf koyuna karşı olan ilgiyi artıracaktır.
3. Üreticinin satış ve pazarlama sorunu yaşamadan, üretilen sütlerin ulusal bir birlik aracılığı ile birlik mandıralarında değerlendirilip, satış ve pazarlamanın, süt ve süt ürünü olarak piyasaya verilmesi daha karlı olacaktır.
4. Devlet tarafından süt destekleme birim fiyatının düşük olması, ayrıca hayvan başına 80 l ile kısıtlı olması, üreticilerin bu destekten yararlanamadığı hatta hayvan başına miktarın kısıtlaması olması nedeniyle, desteklemeyi yeterli bulmadıkları gözlemlenmiştir. Hayvan başı miktar kısıtlamasıyla ilgili bazı işletmelerin Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile birlikte sağım testi yaparak, hayvan başı 80 l üzeri süt alınabileceği yönünde ikna faaliyetinde bulunulduğu öğrenilmiştir. Bu anlamda 1 başı süt üretim desteğinde hayvan başı miktar kısıtlamasının kaldırılması veya desteğin artırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir.
5. İşletmelere katkı sağlamak amacıyla otlak, mera ve devlete ait arazilerin işletmelerin kullanımına kiraya verilmesi önerilmiştir.
6. Türkiye’de Asaf ırkı yetiştiriciliği yapan işletmelerin en önemli önerisi ise Asaf koyununu daha tanınabilir hale getirmek için çalışmaların yapılması, beraberinde ise araştırmaların ve bilgi kaynaklarının çoğaltılmasıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2023, Çiğ Süt Üretim İstatistikleri [online], Türkiye İstatistik Kurumu, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cig-Sut-Uretim-Istatistikleri-2022-49699> [Ziyaret Tarihi: 25 Mayıs 2023].
- Anonymous, 2023a, Assaf History [online], National Association of Assaf Sheep Breeders Spain, <https://assafe.es/historia/> [Ziyaret Tarihi: 20 Mayıs 2023].
- Anonymous, 2023b, Assaf Sheep: Characteristics Uses & Best 14 Facts [online], Israel, <https://www.roysfarm.com/assaf-sheep/> [Ziyaret Tarihi: 19 Mayıs 2023].
- Aritunca D., Karabacak A. 2020, Konya Merkez İlçelerinde Koyunculuk İşletmelerinin Durumu, Bahri Dağdaş Hayvancılık Araştırma Dergisi, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootekni Anabilimdalı, Konya. 23.
- Pollott G.E. and Gootwine E. 2004, Reproductive performance and milk production of Assaf sheep in an intensive management system, American Dairy Science Association, Department of Agricultural Sciences, Institute of Animal Science, Agricultural Research Organisation, The Volcani Center, Israel. 3690.
- Uzun H,Ş,K. 2008, Türkiye Yerli Koyun Irkları İle Bazı Melez Koyun Genotiplerinin Yapağı Özellikleri Ve Yapağuların Sanayide Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Zootekni Anabilimdalı, Bursa. 40-48.

EKLER**EK-1** Anket Soruları.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ZOOOTEKNİ BÖLÜMÜ

FURKAN ACAR'IN YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ANKET FORMU

“ASAF KOYUNU YETİŞTİREN İŞLETMELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN VE YAPISAL DURUMLARININ BELİRLENMESİ” ADLI TEZ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA PROF. DR. ALİ KARABACAK DANIŞMANLIĞINDA AŞAĞIDAKİ SORULARI İÇEREN BİR ANKET ÇALIŞMASIDIR. VERİLERİNİZ İSTATİSTİKİ BİLGİ OLARAK LİTERATÜR ÇALIŞMALARINDA KULLANILACAK OLUP FİRMA TÜZEL KİŞİLİĞİ GİZLİ KALACAKTIR. İSTENİLEN YERLER BOŞ BIRAKILABİLİR. BOŞ KISIMLAR İSE DEĞERLİ DÜŞÜNCE VE TECRÜBELERİNİZ İLE DOLDURULABİLİR.

İŞLETMENİN TANIMLANMASI

İşletmenin Bulunduğu İl :

İşletmenin Bulunduğu İlçe :

İşletmenin Bulunduğu Mahalle :

İşletme Adı :

İşletmenin Kuruluş Tarihi :

İŞLETME VARLIKLARI

Varlık Adı	Yüzölçümü	Satın Alma Değeri	Bugünkü Değeri
Konut			
Lojman			
Arazi			
Kapalı Hayvan Barınağı			
Samanlık			
Depo			
Gübrelik			
Diğer			

MEKANİZASYON DURUMU

Makine Adı	Adet	Satın Alma Değeri	Bugünkü Değeri
Traktör			
Römork			
Yem Kırma Makinesi			
Yem Yapma Ünitesi			
Süt Sağım Makinesi			
Süt Sağım Ünitesi			
Sağım Yapma Makinesi			
Balya Makinesi			
Otomatik Temizleme Sistemi			
Süt Soğutma Tankı			
Diğer			

PERSONEL DURUMU

Nitelik Durumu	Sayı	Çalışma Şekli	Öğrenim Durumu
Yönetici			
Mühendis			
Veteriner			
İşçi			
Diğer			

2022 YILBAŞI İTİBARI İLE İŞLETME SERMAYESİ:	
---	--

ASAF KOYUN IRKI İŞLETMELERİNE YÖNELİK SORULAR

1. Asaf koyun işletmeciliği konusunda işe başlama sebebiniz nedir?
 - a) Yaptığım araştırmalar
 - b) İş sahibi olmak için
 - c) Tamamen ekonomik kazanç
 - d) Diğer:.....
2. İşletmenizi kurarken araziyi hangi yoldan sağladınız?
 - a) Kendi arazim
 - b) Satın alınan arazi
 - c) Kiralık arazi
 - d) Diğer:.....
3. İşletmenizi kurarken devlet desteği aldınız mı?
 - a) Aldım
 - b) Kısmen aldım
 - c) Almadım
4. İşletmeniz kaç yıllık bir işletmedir?
 - a) 1-5 yıl
 - b) 6-10 yıl
 - c) 10 yıl ve üzeri
5. İşletmenizdeki Asaf koyun ırkı sayısı kaçtır?
 - a) 1-100
 - b) 101-300
 - c) 301 ve üzeri
6. İşletmenizdeki çalışan sayısı kaçtır?
 - a) 1-3
 - b) 4-10
 - c) 11 ve üzeri
7. İşletmenizdeki toplam arazi miktarı nedir?
 - a) 0-1000 m²
 - b) 1001-5000 m²
 - c) 5001 m² ve üzeri
8. İşletmenizdeki kapalı alan miktarı nedir?
 - a) 0-250 m²
 - b) 251-1500 m²
 - c) 1501 m² ve üzeri
9. İşletmenizdeki hayvanlarınızı beslemede hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
 - a) Hazır yem
 - b) Hazır yem ve mera
 - c) Mera
10. İşletmenizdeki hayvan başı yıllık yem tüketimi kaç kg dır?
 - a) 0-450 kg
 - b) 451-750 kg
 - c) 751 kg ve üzeri
11. İşletmenizdeki hayvan başı ortalama ağırlık kaç kg dır?
 - a) 0-30 kg
 - b) 31-50 kg
 - c) 51 kg ve üzeri
12. İşletmenizdeki koyun başına ortalama yıllık süt verimi ne kadardır?
 - a) 0-250 l
 - b) 251-350 l
 - c) 351 l ve üzeri
13. İşletmenizdeki koyun başına yıllık döl verimi kaçtır?
 - a) 0-1
 - b) 1,01-1,50
 - c) 1,51 ve üzeri
14. İşletmenizdeki koyunların ortalama laktasyon süresi kaç gündür?
 - a) 0-150 gün
 - b) 151-200 gün
 - c) 201 gün ve üzeri
15. İşletmenizdeki elde edilen sütlerin piyasaya arzını nasıl yapıyorsunuz?
 - a) Çiğ süt olarak
 - b) Pastörize süt olarak
 - c) Süt ürünü olarak

16. İşletmenizdeki hastalık görünme oranı kaçtır?
 a) Sık sık b) Zaman zaman c) Nadiren
17. İşletmenizdeki hayvanlarda yıllık ortalama hastalanma oranı nedir?
 a) %1-%5 b) %6-%15 c) %16 ve üzeri
18. İşletmenizde doğum sonrası ölen hayvan sayısı oranı nedir?
 a) %0-%10 b) %11-%25 c) %16 ve üzeri
19. İşletmenizdeki hayvanların beslenmesine yönelik yem ve hammadde üretimi yapıyor musunuz?
 a) Evet b) Hayır c) Kısmen
20. İşletmenizdeki hayvan gübresini satıyor musunuz?
 a) Evet b) Hayır c) Kısmen
21. Asaf koyunlarıyla ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı ya da çalışanlarınızdan eğitim alan var mı?
 a) Yeterli seviyede eğitim aldık b) Kısmen aldık c) Hayır almadık
22. İşletmenizdeki hayvan sağlığı ile ilgili desteği nasıl alıyorsunuz?
 a) Daimi anlaşmalı veteriner b) İhtiyaç duyulduğunda c) Kişisel tecrübe
23. Koşullar hangi gerekçe ile olursa olsun 1 yılda koç dışında sattığınız koyun sayı oranı nedir?
 a) %1-%5 b) %6-%10 c) %11 ve üzeri
24. Bölgenizde İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerince yeterinde ve profesyonel destek alıyor musunuz?
 a) Her zaman b) Zaman zaman c) Bazen ihtiyaca istinaden
25. İşletmenizde karşılaştığınız en büyük sıkıntılar nelerdir?
 a) Hayvan ve yem ile ilgili sıkıntılar b) Diğer işletme sıkıntıları c) Ekonomik ve psikolojik sıkıntılar
26. Bu sektörde çalışma yapan birisi olarak sektördeki çalışmayı başkalarına önerir misiniz?
 a) Öneririm b) Önermem c) Bir fikrim yok

Ek Olarak Görüş, Düşünce ve Önerileriniz:

(İşletme kuracaklara öneriler, sürdürülebilirlikte şahsi fikir ve düşünceler, ek olarak düşünülp yazılmak istenen tecrübe ve bilgiler.)

ANKETE KATILIMINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Furkan ACAR
 Uyruğu : T.C.
 Doğum Yeri ve Tarihi :
 Faks :
 e-mail :

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Meram 75. Yıl Lisesi Meram, Konya	2015
Üniversite	: Selçuk Üniversitesi , Selçuklu, Konya	2019
Yüksek Lisans	: Akdeniz Üniversitesi, Konyaaltı, Antalya : Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	2021 Halen
Doktora	: -	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2021	Znf Besin Maddeleri San.Tic.Ltd.Şti.	Tarım İşletmecisi
2022	Tekkeli Gıda San.Tic.Ltd.Şti.	Tarım İşletmecisi

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER -

YAYINLAR –

International Kayseri Scientific Research Conference (ASES) September 1-3, 2023 –
 Kayseri / Organic Livestock And Animal Production In Organic Livestock